

Marokko 2015

VERSLAG

Natuur.reizen

nummer 2

2015

Guy Huylebroeck

De natuur heeft je nodig. En vice versa.

natuurpunt

D1 10 MAART 2015

MARRAKESH - AIT OURIR - TOUFLIHT

De eerste kennismaking met Marokko kan al niet meer stuk. In minder dan 15 minuten na de landing hebben de meesten al twee lifers op zak: *Vale Gierzwaluw* rond de controletoren en *Huisgors* in de aankomsthal. Een kort bezoek aan de binnenstad van Marrakesh met een ritje langs de muren van de medina en een wandeling in het park voor de Koutoubia moskee, is goed voor onze eerste *Grauwe Buulbuuls*, *Marokkaanse Merels* (ssp. *mauritanicus*), *Zwarte Spreeuwen* en de *voousi* ondersoort van *Groenling*.

Ook ronduit goede soorten, zoals een 50-tal *Huisgierzwaluwen* (we zouden er later op de reis nooit meer zoveel zien) en een torenvalk die op foto warempel een *Kleine Torenvalk* blijkt te zijn, behoren perfect tot de mogelijkheden in een miljoenenstad als Marrakesh. Top of the bill is echter een *Dwergarend* (of waren het er twee?) - een hyperleuke stadssoort. Wat ook opvalt, is dat de GSM masten in Marrakesh als palmbomen gecamoufleerd zijn.

GRAUWE BUULBUUL, EEN SOORT DIE OVERAL ZEER ALGEMEEN IS
© GUY HUYLEBROECK

PRAKTISCH

16 deelnemers, 2/3 begeleiders

Vlucht met Transavia (heen: Schiphol - Marrakesh, terug: Agadir - Schiphol). Vergeleken met vluchten vanuit België gaf ons dat een dag meer ter plaatse voor dezelfde aankomst/vertrekdata

Vervoer ter plaatse met een comfortabele bus (40 plaatsen)

Overnachtingen in comfortabele hotels (met zwembad - niet dat we daar ooit iemand in gezien hebben)

Het weer was voortdurend zonnig, op de laatste dag na (bewolkt met buien)

Warme dagen (20 °C - 30 °C), frisse avonden en nachten (10 °C - 15 °C)

Alcohol is in de meeste hotels vlot verkrijgbaar, maar moet soms op voorhand besteld worden

Er is quasi overal in Marokko goed GSM-bereik en al onze hotels hadden WIFI

Het leidingwater is drinkbaar, hygiëne is naar westerse normen

De eerste westerse taal in centraal Marokko is Frans (de Berbers spreken ook Berbers en Arabisch), maar in de hotels spreekt iedereen ook vlot Engels

Naarmate Marrakesh overgaat in de meer en meer uitdijende voorsteden worden *Ooievaars* (fiere bezetters van de lokale minaretten) en bellen trekkende *Zwarte Vrouwen* steeds talrijker.

Na het inchecken in ons hotel en de eerste van vele heerlijke tajines die we op deze reis kunnen savoureren, gaat het richting Toufliht, op de noordflank van de Hoge Atlas. Onderweg scoren we *Sperwer* (dit werd echt een specialiteit van Jurren), *Hop*, een paar *Roodstuitzwaluwen*, veel *Theklaleeuweriken* en een *Afrikaanse Raaf*.

DE FRAAIE ATLASVINK, EEN ALGEMENE SOORT IN DE HOGE ATLAS
© FRANK CUYPERS

De naaldbossen in de buurt van Toufliht stellen niet teleur: *Havik*, twee prachtige *Havikarenden*, *Levaillants Specht* (die zich voorlopig enkel laat horen), *Grote Bonte Specht*, zingende *Roodborsten*, *Gaai*, *Zwarte Mees*, *Koolmees*, *Maghrebpimpelmees*, *Vuurgoudhaan*, *Maghrebboomkruiper* (enkel gehoord, die beestjes te zien krijgen is een hele uitdaging), *Atlaskruisbek* en de enige *Appelvink* van de reis zijn de soorten van dienst.

De Oued Zat, de rivier voor het hotel, is een goede plaats voor *Kleine Plevier* en *Witgat*, en zelfs de zeldzame *Marokkaanse Kwikstaart* maakt er zijn opwachting. De hoteltuin is ook niet te versmaden met *Atlasvink*, *Westelijke Vale Spotvogel*, *Cetti's Zanger*, *Groenling*, *Winterkoning* en *Kleine Zwartkop*.

Aantal soorten: 56 - Nieuwe soorten: 56 - Reistotaal: 56

ALGEMENE SOORTEN

De volgende soorten werden op minstens de helft van de dagen geobserveerd in de geschikte biotopen (soorten in **vet, goud**: quasi dagelijks), en worden daarom niet meer vermeld in de dagverslagen:

Wilde Eend
Aalscholver
Blauwe Reiger
Kleine Zilverreiger
Koereiger
Ooievaar
Bruine Kiekendief
Torenvalk
Meerkoet
Kleine Plevier
Rotsduif (zelden raszuiver)
Turkse Tortel
Palmtortel
Hop
Kortteenleeuwerik
Theklaleeuwerik
Boerenzwaluw
Witte Kwikstaart
Grauwe Bulbuul
Marokkaanse Merel
Tjiftjaf
Zwartkop
Kleine Zwartkop
Woestijnklapekster
Huismus
Groenling
Putter
Kneu
Europese Kanarie
Huisgors

D2 11 MAART 2015

AIT OURIR - OURIKA - OUKAÏMEDEN

Dit is de Hoge Atlasdag, de dag waarop we hopelijk *Atlasstrandleeuwerik* en (popel, popel) *Atlasbergvink* zullen zien. Maar eerst rijden we door de Ourikavallei aan de voet van de Hoge Atlas, waar de chauffeur diep in de remmen gaat als er drie *Barbarijse Patrijzen* gemeld worden. Iedereen krijgt de vogels goed te zien - gelukkig maar, want morgen zullen er maar een paar mensen zijn die deze soort voor de laatste keer op deze reis in het voorbijrijden te zien zullen krijgen. Wat verderop nog een stop voor *Koekoek*, de enige van de trip.

♂ DIADEEMROODSTAART, EEN PRACHTIGE NOORD-AFRIKAANSE ENDEEM © RUDY VANSEVENANT

De kronkelende beklimming op weg naar Oukaïmeden laat ons kennis maken met de eerste fossielenverkopers (een bijzonder hardnekkige beroepsgroep), maar ook met het eerste koppeltje *Diadeemroodstaart*, een zingende *Cirlgors* en een goede blik op de toch wel bijzonder fraaie *Maghrebpimpelmees*. Wat verder scoren we ook het eerste koppel *Zwarte Tapuit*. Een paar nesten *Dennenprocessierupsen* op zoek naar een geschikte verpopingsplaats zorgen voor wat niet-vogelvertier. Wij hebben het niet zo voor deze soort (die gelukkig voorlopig beperkt blijft tot Zuid-Europa en Noord-Afrika), maar een wijfje *Atlaskruisbek* plukt hun spinsel driftig uit de dennen als nestmateriaal.

Onderweg worden vier *Havikarenden* gemeld. Bij een vermoeden van *Tapuit* (misschien wel *Seebohm?*) stappen we even uit, maar het is jammer genoeg 'maar' een koppeltje *Zwarte Tapuit*. Een korte wandeling is goed voor de eerste *Grijze Gors* en de eerste *Blauwe Rotslijster*.

WANNEER GAAN?

'Elk nadeel heb z'n voordeel', zei een beroemde Nederlander ooit: een ideale periode om centraal Marokko te bezoeken bestaat niet.

Een vroeg bezoek (januari - februari) kan vroeg vertrekende overwinteraars (*Kraanvogel* of *Smelleken*) opleveren, maar de bergpassen kunnen gesloten zijn, de zomergasten zijn nog niet aangekomen, er is nog geen voorjaars trek en het weer is nog wat aan de frisse kant.

Maart is nog steeds goed voor de meeste wintergasten, er zijn al vroege doortrekkers (*Zomertaling*, *Visarend* of *Bruine Kiekendief*) en de vroege zomergasten (*Dwergarend*, *Kortteenleeuwerik* of *Roodstuitwaluw*) zijn al ter plaatse. Het kan echter nog te vroeg zijn voor een aantal andere zomergasten zoals *Rode Rotslijster*, *Groene Bijeneter*, *Rosse Waaierstaart*, *Aasgier* en *Scharrelaar*. Er ligt wellicht nog sneeuw in Oukaïmeden, wat de kans op *Atlasbergvink* en *Atlasstrandleeuwerik*

verhoogt. Er is nog geen risico op zandstormen in de Sahara en de temperaturen zijn aangenaam.

In april is de trek goed op gang, alle zomergasten zijn gearriveerd maar de meeste wintergasten zijn vertrokken. De temperaturen zijn nog steeds aangenaam, maar er is vanaf nu risico op zandstormen in de Sahara.

In mei zijn alle zomergasten ter plaatse maar de trek is voorbij.

De beste stop van de dag maken we wat verderop. We hadden hem al een paar keer gehoord maar nog niet gezien, maar hier is hij dan: een prachtig mannetje *Levaillants Specht* dat zich onverstoorde laat fotograferen, met zijn wijfje wat discreter op de achtergrond.

♀ LEVAILLANTS SPECHT KOMT DISCREET ACHTER DE BOOM LOEREN
© JURREN KOERTS

Wat hogerop zorgt een *Woestijnsteenuil* voor een volgende stop, die meteen ook een paar *Afrikaanse Raven* en de eerste *Alpenkraaien* en *-kauwen* oplevert. Dit blijkt ook een uitstekende reptielenplek te zijn: we vinden er niet alleen *Andalusische Muurhagedis*, maar ook de twee endemische Marokkaanse daggekkosoorten (*Quedenfeldtia trachyblepharus* en *Quedenfeldtia moerens*). Nog wat verder komen we in het hooggebergte: geen bomen meer, maar wel klaterende bergbeekjes die meteen goed zijn voor *Grote Gele Kwik*, en die bij

ATLAS DAGGEKKOO, EEN ATLASSENDEEM © GUY HUYLEBROECK

BIOTOPEN (1/2)

Op deze trip deden we grosso modo zes biotopen aan:

(1) Dorpen en

steden: continu

Opvallend en onverwacht wijdverspreid in het deel van Marokko dat wij bezochten. Bijna overal langs Marokkaanse wegen kom je nu bebouwing tegen. Niet iets om echt vrolijk van te worden, zeker niet omwille van de vervuiling die er mee gepaard gaat. Typische soorten hier zijn *Turkse Tortel*, *Huismus*, *Huisgors*, *Gierzwaluw*, *Vale Gierzwaluw*, *Huisgierzwaluw* en de overal aanwezige *Grauwe Buulbuul* en *Marokkaanse Merel* uiteraard.

(2) Hoge Atlas: D1-D3

De Hoge Atlas heeft twee - of zo je wilt drie - gezichten. Een vruchtbare noordflank, met - waar ze nog niet gekapt zijn - (relicten van) naaldbossen, een typisch stuk hooggebergte zonder boomgroei, en een aride zuidflank waar weinig te beleven valt: geen mensen, maar ook geen vogels... wel landschappelijk mooi.

(3) Steenwoestijn:

D4, D5, D7

Dit biotoop vind je vanaf Ouarzazate ('La Porte du Désert') oostwaarts tot de Sahara. Interessant maar overbegraasd en onder grote ecologische druk.

een paar stops *Waterspreeuw* en nog wat *Zwarte Tapuiten* opleveren. Inmiddels komt een *Atlasarendbuizerd* prachtig voorbijzweven.

ATLASBERGVINK, EEN VAN DE MAROKKAANSE STERSOORTEN
© RUDY VANSEVENANT

Na een lekkere tajine in de skischool van Oukaïmeden (2.600 m) reppen we ons naar de skipiste, want daar is het om doen. En inderdaad, veel moeite kost het niet: ongestoord door de vele verkopers zit een tiental *Atlasbergvinken* op het toiletgebouw. Tik. Ietsje verderop foerageert een *Atlasstrandleeuwerik*. Bingo. Een korte wandeling in de vallei levert drie echte, onvervalste, overwinterende (Europese) *Vinken* op. Geen *Seeböhms Tapuit* dus, een soort die we ook later op de reis niet zouden zien. Nog iets te vroeg op het jaar.

ATLASSTRANDLEEUWERIK, ALS EEN DUIVELTJE MET HOORNTJES
© RUDY VANSEVENANT

Onze laatste doelsoort van de dag is *Rotsmus*. Daarvoor moeten we de straatjes van het skidorpje afstruinen. Initieel werken de mussen niet al te goed mee, maar na wat zoekwerk vinden we toch

BIOTOPEN (2/2)

(4) Zandwoestijn: D5
- D6

Hier heb je eindelijk een gevoel van authenticiteit en ongereptheid, hoewel ...: ook hier is de mens veel te ver doorgedrongen om goed te zijn. Dat is leuk voor toeristen maar als je goed kijkt, ligt er ook hier op heel wat plaatsen zwerfvuil, en de *Huismus* is als cultuurvolger *par excellence* flink bezig om de *Woestijnmus* definitief te verdringen.

(5) Vruchtbare valleien: D8 - D9

Opnieuw dichtbevolkt en daarom ook overbegraasd, toch hebben de Arganbossen ten zuiden van de Hoge Atlas een zekere charme. Dit gebied kan goed zijn tijdens de trek. Buiten de trek verliest het echter veel aan belang: de stersoorten van vroeger, (*Donkere Zanghavik* en *Barbarijse Frankolijn*), zijn hier immers al een tijdje verdwenen.

(6) Kustgebied: D9 - D11

Leuk, maar als je al in Zuid-Europa geweest bent, is de enige echte reden om hier te komen de *Heremietibis* en de *Zwartkruintsjagra*. Oued Massa is echter een heerlijk gebied en daarom is de keuze tussen veel meer Atlas en Sahara en geen kust, of juist wel, geen gemakkelijke...

mooie groepjes, gemengd met *Atlasvink*, *Atlasbergvink*, *Grijze Gors* en twee mooie *Grote Lijsters*. Vlak voor de terugrit naar Ait Ourir kunnen de fotografen zich nog uitleven bij wat reptielen: een tweede *Andalusische Muurhagedis* en zowaar de derde endemische soort voor vandaag: de *Atlas Dwerghagedis*.

EEN GROEPJE ROTSMUSSEN OP EEN TELEFOONPAAL
© JURREN KOERTS

Aantal soorten: 65 - Nieuwe soorten: 22 - Reistotaal: 78

D3 12 MAART 2015

AIT OURIR - TOUFLIHT - TIZI N'TICHKA - OUARZAZATE - BOUMALNE DADES

Vandaag steken we de Hoge Atlas over. Het wordt een lange bustocht met (gelukkig) flink wat stops. De eerste is in Toufliht, waar we de eerste dag al waren. We trachten een *Maghrebboomkruiper* te zien te krijgen, maar dat valt niet mee. Even de geluidsoptname beantwoorden lukt nog wel, maar daar blijft het bij. Wie zich hier wel laten zien zijn vier *Grote Bonte Spechten* in vol territoriaal dispuut en een koppeltje baltsende *Haviken*. Heus geen slechte manier om de dag te beginnen.

Wat verderop stoppen we op een schilderachtig plekje met opvallend veel *Dwergpalmen*. Hier gaan we op zoek naar de *Atlasgrasmus*. Die krijgen we uiteindelijk wel te zien, maar het beest gunde ons maar een paar korte glimpen. Tijdens de zoektocht naar de grasmus stuiten we ook op de eerste en enige *Moorse Landschildpad* van deze reis.

Eens boven de 1.500 m verdwijnen de bossen en komen ze niet meer terug aan de zuidkant van de Hoge Atlas, die in de regenschaduw ligt. Onze lunch op de Tizi N'Tichka (de Tichka pas) wordt opgevrolijkt door *Barbarijse Grondeekhoorns* - een soort die we bijna dagelijks zouden zien - en door een vrouwencollectieve waar arganolie gemaakt wordt.

REPTIELEN

We vonden tien reptielsoorten, waaronder enkele heel speciale. Een (chronologisch) overzicht.

Andalusische
Muurhagedis
(*Podarcis vaucheri*)

Deze soort werd vroeger beschouwd als een ondersoort van de *Spaanse Muurhagedis* maar ook bij de reptielen heeft de splitrage toegeslagen. Deze hagedis van steenhopen, ruïnes en oude muren is een algemene soort die niet bedreigd is.

Atlas Daggekkko
(*Quedenfeldtia
trachyblepharus*)

Deze Hoge Atlas-endeem wordt door IUCN als 'bijna bedreigd' geklasseerd omwille van de grote fragmentatie van zijn leefgebied. De daggekkko's (we hebben er nog een tweede gezien) zijn dagdieren en - in tegenstelling tot de meeste andere gekko's - hebben ze geen zuignapjes aan de uiteinden van de tenen. De *Atlas Daggekkko* komt voor tussen 1.200 m en 4.000 m.

♀ WESTELIJKE ROUWTAPUIT - EEN SOORT DIE ZEKER NIET GEGARANDEERD IS © JURREN KOERTS

Aan de voet van de Hoge Atlas staat de woestijn in bloei. We zijn zalig ver weg van alle beschaving, er is hier dan ook geen begrazing waardoor de planten tot bloei kunnen komen. We zijn verrukt over onze eerste twee *Kortteenleeuweriken* - wisten we veel dat we die soort vanaf nu dagelijks en vaak in hoge aantallen zouden zien. Veel zeldzamer waren de *Woestijnvinken*, *Woestijnleeuweriken* en *Westelijke Rouwtapuiten* die we hier konden optekenen - telkens netjes per twee. Ook onze eerste *Woestijntapuit* is een feit.

In Ouarzazate, de toegangspoort tot de woestijnen en stad van filmstudio's en kasbahs, stoppen we aan het Al-Mansour meer. Het heeft deze winter overal in Marokko flink geregend, er staat dus (veel) water in het meer waardoor de watervogels present geven. We onthouden vooral onze eerste *Casarca*'s en een koppeltje *Langsnavelkuifleeuweriken* dat van dichtbij laat zien waarin ze verschillen van de overal talrijke *Theklaleeuweriken*.

Tussen Skoura en Boumalne Dades ligt de Rozenvallei. De verwachtingen zijn hoog, want de vallei wordt als schilderachtig omschreven. Helaas: de rozenstruikjes zijn laag en staan niet in bloei en je moet al goed opletten om ze te zien. De vallei is misschien ooit eens schilderachtig geweest, maar dat is lang geleden, voor ze volgebouwd werd. We bereiken onze eindbestemming Boumalne Dades als het al donker is.

Aantal soorten: 84 - Nieuwe soorten: 30 - Reistotaal: 108

Marokkaanse
Daggekko
(*Quedenfeldtia
moerens*)

De andere daggekko is ook een Atlas-endeem. Hij komt echter ook op lagere hoogte voor en heeft daarom een groter verspreidingsgebied dan de *Atlas Daggekko*, waardoor hij volgens IUCN niet bedreigd is.

Atlas Dwerghagedis
(*Atlantolacerta
andreanskyi*)

De *Atlas Dwerghagedis* is de enige soort uit het monotypische geslacht *Atlantolacerta*. Hij is maar gekend van drie plaatsen in de Hoge Atlas en wordt daarom als 'bijna bedreigd' geklasseerd door IUCN. Zijn leefgebied is echter niet bedreigd, zodat deze soort wellicht een stabiele populatie heeft. De *Atlas Dwerghagedis* komt voor tussen 2.400 en 3.700 m., in alpiene weiden waar hij tussen steenhopen te vinden is - exact waar wij hem ook vonden.

KORTTEENLEEUEWERIK, EEN ZEER ALGEMENE SOORT OP DEZE REIS
© GUY HUYLEBROECK

D4 13 MAART 2015

BOUMALNE DADES - DADESVALLEI - TINGHIR - TODGHAKLOOF

Bij het krieken van de dag staan we in de steenwoestijn ten oosten van Boumalne Dades. Een mooie biotoop, hoewel overbegraasd en met plaatselijk flink wat zwerfvuil. Elk nadeel heb echter zijn voordeel: in een woestijn is het niet gemakkelijk om aan te geven waar welke vogel zit, maar als je kan zeggen 'aan de derde blauwe plastic zak rechts' dan is dat best handig. We vermaken ons nog steeds met *Kortteenleeuweriken*, maar dit is toch wel de laatste dag van de reis. Daarna worden we te verwend en negeren we de korttenen.

THEKLALEEUWERIK, OOK ZEER ALGEMEEN. LET OP DE STREPING OP DE BORST © GUY HUYLEBROECK

Moorse

Landschildpad

(*Testudo graeca*)

Hoewel de wetenschappelijke naam verkeerdelijk suggereert dat deze schildpad in Griekenland gevonden kan worden, komt deze soort in het hele Middellandse Zeegebied voor, maar niet in Griekenland. Daar komt een andere soort voor: *Testudo hermanni*, de *Griekse Landschildpad*. De *Moorse Landschildpad* is wel de stamvader van 'onze' tuinschildpadden. Tegenwoordig heb je echter een CITES-certificaat nodig om een *Moorse Landschildpad* te mogen houden. Volgens IUCN is deze soort 'kwetsbaar'.

Schokari Zandrenslang (*Psammophis schokari*)

Dit is een algemene endem van het Middellandse Zeegebied en het Midden-Oosten. Zandrenslangen eten vooral hagedissen, kleine knaagdieren, vogels en andere slangen. Het zijn de snelste slangen in de regio (16 km/u). Ze kunnen in bomen klimmen, op zoek naar jonge nestvogels. De *Schokari Zandrenslang* is een gifslang maar ze is ongevaarlijk voor de mens.

TEMMINCK'S STRANDLEEUWERIK, VRIJ ALGEMEEN IN DE WOESTIJN ROND BOUMALNE DADES © GUY HUYLEBROECK

Wat echter altijd leuk blijft, zijn de hier vrij talrijke *Temminck's Strandleeuweriken*, *Woestijntapuiten* en die ene *Roodstuittapuit* die zich jammer genoeg maar aan één persoon laat zien. Ook vrij talrijk (in totaal een veertigtal vogels), maar jammer genoeg altijd ver weg (behalve voor één fotograaf), zijn de *Zwartbuikszandhoenders*. Een andere lokale specialiteit is de *Vette Zandrat*, een best schattige gerbil die zijn naam niet echt verdient (zie verder).

Na een laat ontbijt rijden we richting oost, tot in de schilderachtige oase Tinghir (of Tinerhir). Tinghir herbergt de meest zuidelijke

ZWARTBUIKZANDHOEN: DE NAAM SPREEKT VOOR ZICH © JURREN KOERTS

kolonie *Koereigers* van Marokko, in een parkje met naaldbomen pal in het centrum van de stad. Maar daarvoor zijn wij hier niet: wel voor de Todghakloof, een vijftiental kilometer verderop.

Afrikaanse Doornstaartagame (*Uromastyx acanthinura*)

Met 70 cm en een halve kilogram behoort de *Afrikaanse Doornstaartagame* tot de stevigere soorten. Deze holbewoner is een typische woestijnsoort, die gewoonlijk in rotsachtige omgevingen gevonden wordt. De kleur van deze Noord-Afrikaanse endem is zeer variabel: zijn basiskleur is grijs, maar afhankelijk van stressniveau, leeftijd en temperatuur kunnen de schaliën rood, groen, oranje of geel verkleuren. De optimale temperatuur voor deze soort ligt tussen 18 °C en 28 °C: in de winter houdt de *Afrikaanse Doornstaartagame* een twee tot vijf maanden durende winterslaap en in de zomer, als het te droog wordt, een zomerslaap.

Doornstaartagamen zijn overwegend herbivoren, hoewel ze wel eens mieren en kevers durven eten. In de woestijn zijn de zoutniveaus vaak hoog: daarom hebben doornstaartagamen speciale klieren in hun neusgaten om zout af te scheiden zonder water te verliezen. IUCN klasseert deze soort als 'bijna bedreigd'.

BLAUWE ROTSLIJSTER STEELT DE SHOW IN TINGHIR
© HUGO DE BRUYKER

Eerst lunchen we echter op een dakterrasje in Tinghir, waar de grote attractie een *Blauwe Rotslijster* is die zich goed laat bewonderen.

De Todghakloof, een wadi van 10 meter breed met rotswanden tot 160 meter hoog, is een toeristische trekpleister en is erg in trek bij bergbeklimmers. Het toeristische deel laten we vlug achter ons, hoewel ook hier met flink wat *Rotszwaluwen*, *Zwarte Tapuiten*, (af en toe raszuivere) *Rotsduiven* en *Huisgorzen* wel wat te beleven valt.

Het interessante stuk - toch volgens Arnoud - is direct na de laatste kraampjes links de trappen op. Als de eersten daar aankomen, zitten de laatsten al hopeloos achterop - de lokroep van de fossielenkraampjes nietwaar - zodat de eerste groep beslist om Arnoud's claim te checken. Wat geritsel tussen de stenen na een honderdtal meter trekt de aandacht: een

ATLASGRASMUS, TODGHAKLOOF © JURREN KOERTS

Simon's Woestijnloper (*Mesalina simoni*)

Deze woestijnsoort is een Marokkaanse endem, maar omdat hij wijdverspreid is, klasseert IUCN de soort als niet bedreigd.

Moorse Beekschildpad - (*Mauremys leprosa*)

Deze soort van uitgestrekte zoete en brakke waters komt voor in Zuid-Frankrijk, op het Iberisch schiereiland en in Noord-Afrika. Mogelijk zijn er ook geïsoleerde populaties in Mali en Niger. Hoewel ze nog algemeen is in het grootste deel van haar verspreidingsgebied gaat de soort plaatselijk sterk achteruit, vooral door habitatvernietiging. Daarom klasseert IUCN de *Moorse Beekschildpad* als regionaal bedreigd. De soortnaam *leprosa* slaat op het feit dat de dieren massaal vervellen in de lente, waardoor het lijkt alsof er een ziekte uitgebroken is.

MAQUISZANGER, ALARMEREND © GUY HUYLEBROECK

Atlasgrasmus laat zich mooi bewonderen.

Inmiddels is de tweede groep ook aangekomen, maar ze blijven een twintigtal meter lager hangen. Wenken om dichterbij te komen voor de grasmus haalt niets uit. We vermoeden dat ze iets heel interessants aan het bekijken zijn en besluiten te checken wat dat dan mag zijn. En inderdaad: een *Maquiszanger*. Jaap kan zijn geluk niet op, want dat was dé doelsoort van zijn reis. Wat zich daarna ontplooit, is echter één van de hoogtepunten van deze reis. De *Maquiszanger* is duidelijk zenuwachtig en zit af en toe te roepen. Hij krijgt vlug gezelschap van een *Huisgors*, dan van de *Atlasgrasmus* van wat hogerop, en dan komt ook een koppeltje *Zwarte Tapuit* hem gezelschap houden. Pas na goed kijken wordt duidelijk wat er aan de hand is: een *Schokari Zandrenslang* zorgt voor collectief vogelalarm. Bij het terugkeren, ontdekken we nog een tweede territorium van *Maquiszanger* aan de andere kant van het pad.

DE SCHULDIGE VOOR AL DIE VOGELPANIEK: EEN SCHOKARI ZANDRENSLANG © JURREN KOERTS

Gewone Kameleon (*Chamaeleo chamaeleon*)

Deze Middellandse Zee-endeem is (overwegend) een insecteneter, die zijn prooien vangt met zijn lange, oprolbare kleeffong. In tegenstelling tot het populair geloof verandert hij niet van kleur om zich te camoufleren, maar in functie van licht, temperatuur en emoties. Een beetje zoals de *Afrikaanse*

Doornstaartagame dus. En net als bij de doornstaartagame is de basiskleur van een kameleon zwart. De meer typische groene kleur laat hij pas zien als hij zich prettig in zijn vel voelt.

Op weg naar het hotel stoppen we nog even op de plaats van deze morgen. Wat toen voor de meesten onvindbaar was, huppelt nu overal rond: *Roodstuittapuit*. Als toetje voor het slapengaan, horen we na het avondeten nog een *Dwergooruil* roepen *down in the valley below*.

Aantal soorten: 36 - Nieuwe soorten: 7 - Reistotaal: 115

D5 14 MAART 2015

BOUMALNE DADES - TINGHIR - ERFOUD - ERG CHEBBI

Onze eerste stop op weg naar de Sahara is een kweekproject voor *Westelijke Kraagtrap*, enkele kilometers voorbij de oase Goulmima. Veel is er niet aan te zien want het complex is ommuurd en goed afgeschermd. Ook de vogels zelf krijgen we niet te zien. *Westelijke Kraagtrap* wordt hier gekweekt voor de jacht. Zowel de Saoudi's als de Qatarezen hebben kweekprojecten (en jachtdomeinen) in Marokko. Volgens Imad Cherkaoui, de directeur van Grepom die ons de twee laatste dagen zal gidsen, gaan de aantallen van de *Westelijke Kraagtrap* er dankzij deze kweekprojecten op vooruit.

TWEEDE KALENDERJAAR STEENAREND ACHTERNA GEZETEN
DOOR BRUINNEKRAAF © ARNOUD VAN DEN BERG

Nu we toch stilstaan, is dit een goede gelegenheid om een stukje woestijn af te struinen. Grote opwinding alom als er zeer, zeer ver over de bergen een grote roofvogel gezien wordt die gemobd wordt door twee *Bruinnekraven*. De V waarin hij zijn vleugels houdt, geeft hem weg, en op de foto kan Arnoud hem thuisbrengen als een tweede kalender *Steenarend*.

Woestijntapuiten zijn hier algemeen en onder bijna elke grote steen die je omdraait zit een schorpioen. Annemiek vraagt met lichte aandrang dat 'de laatste de steen uitdoet', want je wil zo'n diertje toch niet in de verzengende zon laten zitten. Dit is een goede plaats voor klein grut: *Tuarega insignis*, een typische woestijnsprinkhaan, zit hier zowat overal. Van *Simon's Woestijnloper*, een Marokkaanse endemische hagedis, vonden we slechts één exemplaar.

ZOOGDIEREN

Qua reptielen scoorden we goed. Wat zoogdieren betreft, was het echter slapjes, met amper vijf soorten.

Gewone
Dwergvleermuis

(*Pipistrellus
pipistrellus*)

Elke avond hebben wij plichtsgetrouw een toertje rond het hotel gemaakt, de batdetector in aanslag.

Bijna elke avond werden er ook vleermuizen gedetecteerd. Helaas bleken die na analyse allemaal te behoren tot één enkele soort: de *Gewone Dwergvleermuis*, die ook in België en Nederland de meest algemene vleermuisensoort is.

Barbarijse
Grondeekhoorn

(*Atlantoxerus
getulus*)

Deze soort is een endem van Marokko en het uiterste westen van Algerije, en een

exoot in Fuerteventura (Canarische Eilanden). Het is een koloniedier dat vooral te vinden is in droge, rotsachtige gebieden. De *Barbarijse Grondeekhoorn* is verlekkerd op de vruchten van de *Arganboom*. 'Barbarijs' verwijst naar Barbarije, een oude naam om het leefgebied van de Berbers (Marokko, Algerije, Tunesië en Libië) aan te duiden. Die regio wordt nu Maghreb genoemd.

ROSSE WOESTIJNLEEUEWERIK © JURREN KOERTS

Wat verderop stoppen we opnieuw omdat Jurren dacht een *Rosse Woestijnleeuwerik* gezien te hebben in het voorbijrijden. Klopt ook. Verdomd scherpe ogen heeft die vent. Maar wat hij niet gezien had, is de *Afrikaanse Doornstaartagame* die op ongeveer dezelfde plek zit te zonnen. Een zeer indrukwekkende, bijna voorhistorische verschijning.

AFRIKAANSE DOORNSTAARTAGAME © GUY HUYLEBROECK

Tijdens de lunch in Errachidia bij een Duitse gastvrouw eten we onze zoveelste heerlijke tajine, begeleid door het geprevel van een *Europese Kanarie*. Na een scenische stop aan de Gorge du Ziz - goed voor *Witkruintapuit*, *Barbarijse Grondeekhoorn* en *Zuidelijke Koninginnenpage* - komen we aan in Erfoud, waar we voor twee dagen afscheid nemen van onze bus en overstappen in stoere Toyota Landcruisers.

Abessijnse Egel (*Paraechinus aethiopicus*)

Deze woestijnsoort komt in heel Noord-Afrika en het Arabisch Schiereiland voor. Qua eet- en andere gewoonten lijkt hij goed op onze *Egel*.

Vette Zandrat (*Psammomys obesus*)

Deze gerbil komt in heel Noord-Afrika en het Midden-Oosten voor. Het is een koloniedier dat in uitgebreide gangenstelsels leeft. Hoewel een *Vette Zandrat* in zijn natuurlijke omgeving best slank is, wordt het dier gemakkelijk obeer als het op een graandieet gezet wordt. Omdat ze dan ook diabetes kunnen ontwikkelen, worden *Vette Zandratten* vaak als diermodel gebruikt in diabetesstudies. Bovendien blijken deze dagdieren ook last te hebben van winterdepressie als ze onvoldoende licht krijgen. Een lichttherapie kan hieraan verhelpen.

Kaapse Haas (*Lepus capensis*)

Deze haas komt voor in Afrika en het Midden-Oosten. Hij werd vroeger conspecifiek beschouwd met de *Europese Haas*. In tegenstelling tot onze haas is hij is zandkleurig tot witgrijs.

De tocht naar onze eindbestemming Erg Chebbi doet goesting krijgen in morgen: de eerste *Renvogels* en *Witbandleeuweriken* zijn op het appel. Boven één van de jeeps vliegt het enige *Sahelzandhoen* van de reis. De insectenliefhebbers kunnen rond

DE EERSTE RENVOGELS! © RUDY VANSEVENANT

het hotel hun hart ophalen en vinden een avondrood en een mooi gevlekte bidsprinkhaan. De twee vleermuizen van dienst blijken achteraf opnieuw *Gewone Dwergvleermuizen* te zijn - de enige soort die we tijdens deze trip kunnen registreren.

Aantal soorten: 42 - Nieuwe soorten: 5 - Reistotaal: 120

D6 15 MAART 2015

ERG CHEBBI - KEM KEMIA - BERKAOUA -
RISSANI - TINGHRAS - DARYET SRIJ

Dit is dé dag, onze Saharadag. We krijgen er een Landcruiser bij, want hoewel die auto's in principe plaats bieden aan acht personen, is het zeer benepen op de tweede achterbank met drie personen. En vandaag krijgen we er nog een persoon bij: lokale gids Lahcen, een fossielenverkoper die zichzelf omgevormd heeft tot vogelgids.

Zo'n lokale vogelgids is geen overbodige luxe. Lahcen kent zijn omgeving, heeft een netwerk van informanten die hem kunnen zeggen wat op welk moment waar te zien is, hij weet waar de territoria van de zeldzamere soorten zoals *Afrikaanse Woestijngrasmus* zich bevinden én hij praat Berbers. En dat is essentieel om te kunnen communiceren met nomade Barak, de nachtzwaluwenman. Maar dan nog is niets zeker - we zullen onze soorten zien *Inch'Allah*, zoals Lahcen zegt.

MAROKKAANSE ENDEMEN

Officieel telt Marokko geen endemische vogelsoorten. Men kan daarover discussiëren natuurlijk, want de kleine Syrische populatie *Heremietibis* is vermoedelijk uitgestorven, en dat was de enige wilde populatie buiten Marokko. Bovendien is Marokko het enige land ter wereld waar je een goede kans hebt om *Atlasbergvink* te zien.

Voor nog andere soorten, zoals *Barbarijse Frankolijn*, *Gestreepte Vechtkwartel*, *Donkere Zanghavi*, *Afrikaanse Velduil* en *Vale Oeverzwaluw* is Marokko het enige land in het West-Palearctisch gebied waar je ze kan waarnemen.

Er zijn wel vier endemische zoogdiersoorten in Marokko, allemaal gerbils.

Ook wat endemische reptielen betreft, is Marokko vrij goed bedeeld: twaalf soorten, waarvan we er toch drie gezien hebben op deze reis.

Verder zijn er nog vijf tot acht endemische vissoorten (afhankelijk van welke ondersoortsplits je aanneemt), vier endemische dagvlinders, twee endemische schorpioenen, een endemische tarantula, nog een tiental andere endemische ongewervelden en een 800-tal endemische vasculaire planten.

Voor wie geïnteresseerd is in endemisme is er een zeer interessante website <http://Intreasures.com/>

Onze eerste bestemming is Kem Kemia voor *Woestijnmus*. Wat vroeger een algemene vogel was in Erg Chebbi is nu al lang geen evidente soort meer: ze wordt meer en meer verdrongen door cultuurvolger *Huismus*. Na wat zoeken vinden we toch een mannetje: een goed begin van de dag. Een krasser doet direct

♂ WOESTIJNMUS © RUDY VANSEVENANT

denken aan *Kleine Zwartkop*, maar dat kan niet, zegt Arnoud, die verwachten we hier niet. 'En op doortrek?', probeer ik nog wat tegen te wringen? Baat niet, het is een *Baardgrasmus*. Verdornd, wat lijkt de zang van die twee soorten toch sterk op elkaar.

Een andere instinker is *Westelijke Vale Spotvogel*: doet wat denken aan een bruine versie van *Tjiftjaf*. Een aantal mensen mispakt zich. In Kem Kemia vliegt een flock *Witbuikzandhoenders* over: omwille van de overvloedige regen deze winter is er een influx van deze soort in heel Marokko.

Op weg naar de *Afrikaanse Woestijngrasmus* lassen we nog wat

WITBANDLEEUWERIK © RUDY VANSEVENANT

ZOUTPANNEN VAN LARACHE

Met deze reis ondersteunen Natuurpunt en BirdingBreaks de Marokkaanse Birdlife partner Grepom voor de bescherming en het herstel van de zoutpannen van Larache. Concreet betekent dit dat een deel van de reissom afgestaan wordt aan Grepom.

Larache is een stad in het noorden van Marokko. Aan de monding de rivier Oued Loukos ligt een 3.600 ha groot slikken- en schorregebied, met daarin 17 ha zoutpannen. Het gebied is geliefd bij broedvogels zoals *Vorkstaartplevieren*, *Dwergsterns* en *Strandplevieren*, maar ook bij Europese doortrekkers.

Het gaat hier om vrij gespecialiseerde en daarom vaak zeldzame soorten, omdat het zouttolerante vogels zijn. Hierdoor zijn de zoutpannen belangrijk en niet zo gemakkelijk te vervangen voor soorten zoals *Grutto*, *Rosse Grutto*, *Kluut*, *Lepelaar*, *Marmereend* en *Witoogend*.

Het probleem is dat de zoutpannen stilaan dichtslibben omdat ze niet meer geëxploiteerd worden. Daar wil Grepom verandering in brengen door de pannen samen met de lokale bevolking te herstellen en geschikt te maken voor kleinschalige zoutwinning.

AFRIKAANSE WOESTIJNGRASMUS © GUY HUYLEBROECK

BRUINGELE BABELLAAR © RUDY VANSEVENANT

WITBUIKZANDHOEN © GUY HUYLEBROECK

haltes in. Eerst voor nog meer *Woestijnmussen* (daarna zou het er mee gedaan zijn), en dan voor een mooi poserende *Renvogel*, met in hetzelfde beeld een baltende *Witbandleeuwerik*. Deze soort is zeer algemeen in de buurt van Erg Chebbi: de 'oh's' en de 'ah's' ruimen vlug plaats voor 'weer één?'.

De zenuwen staan wat gespannen, want als de *Afrikaanse*

Woestijngrasmussen zich

hier niet laten zien dan zal het wellicht niet meer lukken vandaag. Lahcen kent nog een reserveplek, maar daar zijn ze ver van zeker. Geen nood echter: na wat zoeken kunnen we onze tweede doelsoort van de dag binnenkoppen.

We zijn in een winning mood, die *Egyptische Nachtzwaluw* kan dus niet stuk, dachten we. Barak heeft er nog geen gevonden vanmorgen. Dan helpen we hem maar wat meezoeken. Dat levert *Rosse Woestijnleeuwerik* en *Witbandleeuwerik* op, maar geen nachtzwaluw. Zut. Als troostprijs pikken we nog wat *Bruingele Babbelaars* mee vlakbij Barak zijn huis en besluiten we om richting meer te trekken. Onderweg worden we opgehouden door kraagtrappenalarm: Lahcen ziet iets groots in de verte, maar het is wel héél, héél erg ver. De kans is klein, maar een kans op *Westelijke*

Kraagtrap laat je niet liggen: we sluipen dus wat dichterbij. En dan valt plots de manna uit de hemel, in de gedaante van *Witbuikzandhoenders*, *Brilgrasmussen* (van de goede ondersoort *conspillata*, dus Jaap zijn dag kan niet meer stuk) en als kers op de taart vier *Diksnavelleeuweriken*. Die kraagtrappen zijn we inmiddels al vergeten...

Bovendien klaart de hemel helemaal op als we een telefoontje krijgen van Barak: de Egyptenaar is gevonden! Wij sjezen terug, maar ondanks goede aanwijzingen en een telescoop pal op het beest valt er in eerste instantie niets te zien, tot dan toch: ah ja, dat is geen steen maar een vogel, want hij heeft een bek! Bingo!

We besluiten onze lunch bij Barak thuis op te eten. We krijgen er lekkere kruidenthee bij geserveerd, een mooie win-win situatie: Barak kan een centje bijverdienen en wij krijgen een authentieke ervaring.

Man, man, man: wat een dag. Wat kunnen we hier nu nog aan toevoegen? *Woestijnoehoe* natuurlijk! Wij trekken met Lahcen naar zijn turf Tinghras, waar de oehoe zich na wat zoeken en met assistentie van een *Witkruintapuit* laat vinden, ongestoord door de

DIKSNAVELLEEUWERIK © GUY HUYLEBROECK

ERGYPTISCHE NACHTZWALUW © HUGO DE BRUYKER

WOESTIJNOEHOE © ARNOUD VAN DEN BERG

houweelmokerslagen van de fossielenexploitanten. De oehoe doet niet veel meer dan wat verveeld kijken naar al dat geweld, daarom een woordje uitleg over de *Witkruintapuit*. Deze cultuurvolger vind

BARBARIJSE GRONDEEKHOORN © JURREN KOERTS

je in de buurt van de meeste dorpjes en huizen. De Marokkanen beschouwen de *Witkruintapuit* als een geluksbrenger, een beetje zoals de *Boerenzwaluwen* bij ons. Nu, terwijl we op zoek zijn naar de *Woestijnoehoe* ziet Guido een *Witkruintapuit* op een rotsrichel, die hij terloops vermeldt. Sommigen richten er wat verveeld hun telescoop op, maar wat blijkt? De oehoe zit daar net onder: de *Witkruintapuit* heeft ons dus inderdaad geluk gebracht in onze zoekopdracht. *Quod*

erat demonstrandum.

De zoek van Rissani en het zich daar bevindende fossielenstandje van Lahcen zijn familie ontwijken we pas op het laatste nippertje om te gaan genieten van de zonsondergang over het Daryet Srij meer, opgevrolijkt met grote hoeveelheden watervogels, waaronder een vijftiental *Marmereenden*.

Aantal soorten: 60 - Nieuwe soorten: 21 - Reistotaal: 141

D7 16 MAART 2015

ERG CHEBBI - ERFOUD - TOUROUG - TINGHIR - BOUMALNE
DADES - OUARZAZATE

Vandaag wacht ons de *long and winding road* terug naar Ouarzazate. De ochtendrit wordt onderbroken door een wandeling in de oase van het Arabisch dorp Ksar Touroug. Daar zit volop

FLAMINGO © JURREN KOERTS

Europese Kanarie te zingen, maar voor de verhoopte *Rosse Waaiersstaart* is het nog net te vroeg. Tussen Timitraouine en Imiter brengt een mannetje *Westelijke Rouwtapuit* op een elektriciteitspaal de bus tot stilstand: voor een moeilijke, niet gegarandeerde soort is dit toch al de derde waarneming op de reis - lang niet slecht.

ZINGENDE VISAREND © GUY HUYLEBROECK

We stoppen in Boumalne Dades voor de lunch: ha, dat voelt bijna aan als thuiskomen! De Kasbah de Dades Chems heeft een groot terras dat over de vallei uitkijkt, en waar *Rotszwaluw*, *Huisgors* en *Barbarijse Grondeekhoorn* verstoppertje spelen met de fotografen.

We sluiten onze vogeldag af met twee bezoeken aan Al-Mansour Ad-Dahbi, het immense (toch nu er veel water in staat) stuwmeer van

Ouarzazate. Vooral de tweede plek is zeer leuk met *Woestijnsteenuil*, veel *Casarcas*, de eerste en enige *Flamingo* van de reis, wat *Bruine Kieken* en *Moorse Waterschildpadden*, een *Kaapse Haas* (ook de enige van de reis), hopen trekkende *Ooievaars*, een tiental *Iberische Kwikstaarten*, de enige ordinaire *Gele Kwikstaart* van de reis, en als top act een koppeltje zingende *Visarenden*!

Aantal soorten: 62 - Nieuwe soorten: 5 - Reistotaal: 146

D8 17 MAART 2015

OUARZAZATE - TAROUDANT

HUISGORS © RUDY VANSEVENANT

Dit wordt opnieuw een busdag die we starten aan de westkant van het Al-Ansour meer. Vanop het plekje dat we vandaag bezoeken, zien we nog net twee voetbaldoelen boven water uitsteken, op een honderdtal meter van de oever: dit toont hoe hoog het water wel staat. De fotografen kunnen zich uitleven met de *Huisgorzen*, de *(Langsnavel)kuifleeuweriken*,

de *Witkruintapuiten* en de *Woestijnsteenuiltjes*, maar ook de andere deelnemers komen aan hun trekken: twee *Marmereenden*, zeven *Ralreigers*, enkele *Lepelaars*, *Italiaanse Kwikstaart*, drie *Rietzangers* en een *Waterpieper* zorgen voor een uitstekend begin van de dag.

Een vijftigtal kilometer voorbij Ouarzazate rijden we de Anti-Atlas binnen, die we oversteken via de Tizi-n-Bachkoum ('Tizi' betekent 'pas', 'col'). Op het 1.700 m hoge uitkijkpunt hebben we een goed

♂ ROODSTUITTAPUIT © JURREN KOERTS

ROODKOPKLAUWIER © HUGO DE BRUYKER

GRIJZE WOUW © JURREN KOERTS

zicht op de Hoge Atlas en op het Jebel Siroua gebergte, dat de verbinding vormt tussen de Hoge Atlas en de Anti-Atlas. Eens de Anti-Atlas voorbij stoppen we voor *Woestijnvink*. De vink vinden we niet terug, wel veel *Kortteenleeuweriken* en een koppeltje *Roodstuittapuit*.

Lunch nemen we in Taliouine, recht tegenover een vervallen kasbah. Na het eten verkennen we de

omgeving. Vlakbij de kasbah trekt vooral een *Roodkopklauwier* veel aandacht. De trek is voor deze soort nu goed aan de gang, we zullen in de loop van de dag een vijftiental *Roodkopklauwieren* zien. Verder vliegt hier ook een *Tweekleurige Parelmoervlinder*. Langs de rivier trekt een *Phylloscopus* met een korte downsweep de aandacht: *Iberische Tjiftjaf*. Na wat zoeken krijgen we een - zij het korte

- visuele bevestiging.

Taliouine is ook het saffraancentrum van Marokko: we rijden hier zeker niet weg zonder een potje te kopen.

Na Taliouine begint de Sous vallei en duiken de arganstruiken op. Van de vruchten van deze struik/boom wordt een fijne en fel gewaardeerde olie gewonnen. Arganstruiken zijn daarom beschermd.

VALE GIERZWALUW © GUY HUYLEBROECK

Jammer genoeg is de ondergroei dat niet en staat die onder zware ecologische druk van grazende schapen en geiten. Wellicht de reden waarom de vroegere specialiteiten van de arganbossen (zoals *Donkere Zanghavik* en *Barbarijse Frankolijn*) nu zo goed als zeker uitgestorven zijn in Marokko. Wat niet wegneemt dat de arganbossen nog wel best interessant kunnen zijn, vooral voor roofvogels, met twee *Grijze Wouwen*, twee *Slangenarenden* en twee *Havikarenden*.

Ons hotel in Taroudant verdient een speciale vermelding: Palais Salam voelt vorstelijk aan, het is een ommuurd stadje op zichzelf. Ook voor luie vogelaars is dit een interessant hotel met *Torenvalk*, *Vale Gierzwaluw* en *Westelijke Vale Spotvogel* die de show stelen.

Aantal soorten: 71 - Nieuwe soorten: 12 - Reistotaal: 158

D9 18 MAART 2015

TAROUDANT - TAMRI - AGADIR

De *Torenvalken* van Palais Salam wuiven ons uit, op weg naar Agadir. Onderweg zijn *Maghrebekster* (die we in de buurt van Marrakesh ook al zagen) en *Bruingele Babbelaar* zowat de

ZWARTKRUINTSJAGRA IN ARGANSTRUUK © RUDY VANSEVENANT

enige vermeldenswaardige waarnemingen, tot we net voor Ahmar Laklalcha zwaar op de rem gaan staan: *Zwartkruintsjagra*! Yesss, voor velen een tik op de lifelist. Na lang en geduldig wachten krijgen we de vogel ook echt goed te zien, en dat is maar goed ook, want voor de rest van de reis zullen we de *Zwartkruintsjagra* wel nog horen, maar niet meer zien.

Onderweg ligt er ook een platgereden *Abessijnse Egel* op de weg, een niet zo leuke

toevoeging aan onze soortenlijst.

Aan de kust slaan we rechtsaf naar het noorden, naar Tamri, op zoek naar de *Heremietibis*. Dit is echt dé Marokkaanse soort bij uitstek: alleen hier in de buurt van Agadir komt ze nog (oorspronkelijk) in het wild voor. De Syrische populatie - amper zes individuen sterk voor het begin van de burgeroorlog - is verondersteld uitgestorven te zijn. Hoewel, je weet nooit natuurlijk. *Heremietibis* is ook opnieuw uitgezet in gebieden waar hij vroeger ook wel voorkwam (de soort

NU NOG EEN ONDERSOORT, MAAR HET ZAL NIET LANG MEER DUREN
VOOR DIT EEN VOLWAARDIGE SOORT WORDT: MAGHREBEKSTER
© JURREN KOERTS

kweekt gelukkig goed in gevangenschap), maar hoe je het ook draait of keert: Agadir = Heremiet. Zo simpel is dat.

Maar onze honger naar de *Heremiet* moet nog even wachten. Onderweg stoppen we een paar keer voor de meeuwen op het strand. Dat levert de alomtegenwoordige *Kleine Mantelmeeuw* en *Geelpootmeeuw* op, maar ook een paar *Audouin's* (tik, tik), een *Grote Jager* en een veertigtal *Jan-van-genten*.

De botanisten én de estheten onder ons genieten van het *Bochtig Lamsoor*, een typisch Mediterrane soort.

Maar houden er de spanning niet langer in: we hebben ze gezien in Tamri. 58 *Heremietibissen*. Fraai. Beauty's volgens de enen, verdomde lelijkaards volgens de anderen. Hoe het ook zij; voorwaar een zeldzaam beest.

HEREMIETIBIS © RUDY VANSEVENANT

In de late namiddag verkennen we nog even de monding van de Sous: *Grote Stern*, twee *Witwangsterns*, *Graszanger*, drie *Lepelaars*, *Mediterrane Slechtvalk*, *Wulpen*, *Kanoeten* en 60 *Zwartkopmeeuwen*. Leuke afsluiter van de dag.

Aantal soorten: 76 - Nieuwe soorten: 15 - Reistotaal: 173

D10 19 MAART 2015

OUED MASSA

Arnoud verlaat ons vandaag. Hij moet ergens een boek over uilengeluiden of zo gaan voorstellen. Waar haalt hij het toch vandaan? Zijn vervanger is Imad Cherkaoui, directeur van Grepom, de Marokkaanse BirdLife partner. En, het moet gezegd: hij deed dat goed.

GRIEL © RUDY VANSEVENANT

Imad laat ons kennismaken met de regio rond Oued Massa (= de Massa rivier), en hoewel vrij dichtbevolkt, is dit een interessant, vogelrijk gebied. Het begint al meteen nadat we de N1 (de grote weg die van Agadir naar het zuiden leidt) verlaten. Een steenveldje met een fraaie Euphorbia-begroeiing is volgens Imad een goede plaats voor *Griel*, en inderdaad: na wat zoeken laten twee dieren zich mooi observeren. Inmiddels verradt een groep *Europese Bijeneters* hun aanwezigheid met hun typische roep.

KLEINE ZWARTKOP © RUDY VANSEVENANT

Wat verderop houden we halt omdat er *Zwartkruintsjagra* gehoord wordt. Horen zouden we hem nog veel doen op de rest van deze reis, de *Zwartkruintsjagra*, maar te zien krijgen: ho maar... We halen er wel een *Graszanger* uit (maar die zijn hier heel algemeen: we zullen er vandaag een dertigtal horen of zien) en een *Grauwe Gors*.

MAROKKAANSE AALSCHOLVER © JURREN KOERTS

Vlak voor Ifentar stoppen we na een brugje om het water af te speuren. Een *Kleine Karekiet* die in het riet zit te zingen zou volgens Imad wel eens een *Kortvleugelkarekiet* kunnen zijn. Omdat iedereen er toch maar een gewone *Kleine Karekiet* in hoort, houden we het bij *Kleine Karekiet*. De karekieten die we later

TORENVALK MET PROOI © JURREN KOERTS

WOESTIJNSTEENUIL © JURREN KOERTS

♂ WESTELIJKE BLONDE TAPUIT © JURREN KOERTS

vandaag zullen te zien krijgen, hebben allemaal een normale handpenprojectie, dus ook daar zat geen *Kortvleugel* bij. *Italiaanse Kwikstaart* is een leuke soort op het brugje.

In Idawlon houden we vlak voor de middag halt bij een ander brugje. Dit is een onvervalste toplocatie met *Rietzanger*, *Putter*, *Spaanse Mus*, *Zomertortel*, *Woudaap*, *Waterral*, en drie *Waterhoenen* (de enige van de reis). Vlak voor de picknicklunch gaan we nog even op zoek naar *Vale Oeverwaluw*.

Oeverwaluwen levert dat niet op, wel enorm veel *Moorse Beekschildpadden*, een *Kwak*, een *IJsvogel* en een *Zomertortel*.

Na de lunch maken we een wandeling langs een rivier in de buurt van Aït Lyass. De wandeling begint al heel leuk met een mooi poserende *Diadeemroodstaart*.

Verderop zien we ook *Marokkaanse Aalscholver*, *Ralreiger*, een dode *Gewone Kameleon* (aangepikt door een vogel, alleen de hersenen waren opgegeten) en een *Torenvalk* met een prooi in zijn poten - wellicht dezelfde kameleon die we later dood aantreffen.

We speuren enkele plasdras locaties af, op zoek naar *Kleinst Waterhoen*. Dat krijgen we helaas niet te zien, wel een vlucht van

ZWARTE SPREEUW © JURREN KOERTS

WOESTIJKLAPEKSTER © JURREN KOERTS

schuwe *Roodborsttapuit*, maar de topwaarneming voor vandaag is een mooi mannetje *Westelijke Blonde Tapuit*.

Tot in Sidi R'bat geraken blijkt geen probleem te zijn voor de bus, en aan de monding zien we nog drie *Jan-van-genten*, twee *Zilverplevieren*, acht *Drieteenstrandlopers*, een pak *Bonte Strandlopers*, 78 *Audouins Meeuwen* en één *Reuzenster*.

Aantal soorten: 86 - Nieuwe soorten: 19 - Reistotaal: 192

D11 20 MAART 2015

OUED SOUS - OUED MASSA

De laatste dag - *all things must come to an end*. Ons plan is duidelijk en simpel, zoals alle plannen moeten zijn: eerst Oued Sous, dan Oued Massa, dan Transavia.

zeven *Zwarte Ibissen* en dan toch eindelijk een sterk gewilde lokale specialiteit: *Vale Oeverzwaluw*.

Eenmaal aan de Oued Massa blijkt de weg te smal voor onze bus. De chauffeur - en hij kent zijn bus, dat hebben we al een paar keer gedemonstreerd gekregen op deze reis - gaat liever niet verder. Maar het is hier wel mooi en het ziet er interessant uit voor vogels. Na een kort overleg

besluiten we om hier eerst een korte wandeling te maken en dan door te rijden tot aan de monding van de Oued Massa in Sidi R'bat om zeker te zijn dat de bus tot daar kan rijden. Dan is het strijdplan voor morgen om ons hier te laten afzetten, de wandeling tot aan de monding te maken en ons in Sidi R'bat te laten oppikken door de bus.

Op de korte wandeling horen we veel *Kwartels*, zien we een paartje absoluut niet

MAROKKAANSE KWIKSTAART © JURREN KOERTS

In Oued Sous worden we er nog eens vriendelijk aan herinnerd dat we alleen in de richting van de rivier mogen kijken en fotograferen (in de andere richting ligt immers één van de koninklijke paleizen). Dat mag de pret niet drukken, die in de vorm van 28 *Lepelaars*, twee *Visarenden*, een *Mediterrane Slechtvalk*, de enige *Dunbekmeeuw* van de reis, én een *Marokkaanse Kwikstaart* flink aanwezig is.

De wandeling langs de Oued Massa is mooi en de moeite waard, zowel landschappelijk, botanisch (we onthouden vooral veel *Bonte Ganzenbloemen*) als ornithologisch: 50 *Zwarte Ibissen*, een aantal *Baardgrasmussen* en de *Roodborsttapuit* en *Westelijke Blonde Tapuit* van gisteren die opnieuw op het appel zijn. De monding zorgt vandaag niet voor verrassingen: we zien dezelfde soorten als gisteren.

Als toetje kregen we nog vlak voor de groepsfoto gemaakt wordt een soort te zien die velen gisteren gemist hadden: *Spaanse Mus*!

Aantal soorten: 85 - Nieuwe soorten: 4 - Reistotaal: 196

ALS AFSLUITER DE MOOIESTE NIET-VOGELFOTO VAN DE REIS: EEN HEERLIJKE WOLZWEVER © JURREN KOERTS

MET DANK AAN

David Galens

voor het lenen van de batdetector met opname-apparatuur, en voor het analyseren en op naam brengen van de vleermuizengeluiden

Dominique Verbelen

voor de vele hulp achter de schermen

Robert Jooris

voor het op naam brengen van de waargenomen reptielen

	Waarnemingen Marokko 10 - 20 maart 2015	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1	Casarca	<i>Tadorna ferruginea</i>			6			> 50	> 40	x			
2	Tafeleend	<i>Aythya ferina</i>					14						
3	Kuifeend	<i>Aythya fuligula</i>					x						
4	Witoogeend	<i>Aythya nyroca</i>					14						
5	Krakeend	<i>Anas strepera</i>					3						
6	Slobeend	<i>Anas clypeata</i>					30		10		4		
7	Wilde Eend	<i>Anas platyrhynchos</i>			3			> 10	4	1	2	x	
8	Pijlstaart	<i>Anas acuta</i>					5						
9	Zomertaling	<i>Anas querquedula</i>					2						
10	Wintertaling	<i>Anas crecca</i>					40						
11	Marmereend	<i>Marmaronetta angustirostris</i>					15		2	1			
12	Barbarijse Patrijs	<i>Alectoris barbara</i>		3	3								
13	Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>							x		8	x	
14	Jan-van-gent	<i>Morus bassanus</i>								50+	3	3	
15	Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo</i>			x		x		x	x	x	x	
16	Marokkaanse Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo lucidus/mar</i>									2		
17	Blauwe Reiger	<i>Ardea cinerea</i>			3			7	x	x	x	x	
18	Grote Zilverreiger	<i>Casmerodius albus</i>			x					x		x	
19	Kleine Zilverreiger	<i>Egretta garzetta</i>	x	x	2			> 20	3	4	5	x	
20	Ralreiger	<i>Ardeola ralloides</i>							7		1		
21	Koereiger	<i>Bubulcus ibis</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
22	Woudaap	<i>Ixobrychus minutus</i>									2		
23	Kwak	<i>Nycticorax nycticorax</i>		1							1		
24	Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>	x	4	x	x	x	21	80	400		3	x
25	Heremietibis	<i>Geronticus eremita</i>								70			
26	Zwarte Ibis	<i>Plegadis falcinellus</i>									7	50	
27	Lepelaar	<i>Platalea leucorodia</i>							1	3	3	28	
28	Flamingo	<i>Phoenicopterus roseus</i>						1					
29	Dodaars	<i>Tachybaptus ruficollis</i>						1		x	2		
30	Fuut	<i>Podiceps cristatus</i>			x		20	20	40				

	Waarnemingen Marokko 10 - 20 maart 2015	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
31	Visarend	<i>Pandion haliaetus</i>			1			4		1		2
32	Grijze Wouw	<i>Elanus caeruleus</i>							4	1		
33	Zwarte Wouw	<i>Milvus migrans</i>	80					x	1			
34	Slangenarend	<i>Circaetus gallicus</i>							2	1		
35	Bruine Kiekendief	<i>Circus aeruginosus</i>			2	2	1	3	4	5		
36	Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	1		4							
37	Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	1		1		x		1			1
38	Atlasarendbuizerd	<i>Buteo rufinus cirtensis</i>		1	1	1						
39	Dwergarend	<i>Aquila pennata</i>	3									
40	Steenarend	<i>Aquila chrysaetos homeyeri</i>					1					
41	Havikarend	<i>Aquila fasciata</i>	2	4					2			
42	Kleine Torenvalk	<i>Falco naumanni</i>	x									
43	Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	3	3	4	4	4	4	6	x	x	x
44	Mediterrane Slechtvalk	<i>Falco peregrinus brookei</i>	1								1	1
45	Waterral	<i>Rallus aquaticus</i>										1
46	Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>										5
47	Meerkoet	<i>Fulica atra</i>			x		>100	x	x	x	x	
48	Westelijke Kraagtrap	<i>Chlamydotis undulata</i>										
49	Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>								6		1
50	Steltkluut	<i>Himantopus himantopus</i>			3			30	x	7		7
51	Kluut	<i>Recurvirostra avosetta</i>					7					9
52	Griel	<i>Burhinus oedicnemus</i>									5	x
53	Renvogel	<i>Cursorius cursor</i>			x		7	30				
54	Zilverplevier	<i>Pluvialis squatarola</i>									20	x
55	Bontbekplevier	<i>Charadrius hiaticula</i>					3	1		x		x
56	Kleine Plevier	<i>Charadrius dubius</i>	x	x	1		5	x	x			x
57	Strandplevier	<i>Charadrius alexandrinus</i>			20		40	5	12		x	4
58	Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>									1	
59	Wulp	<i>Numenius arquata</i>								7		3
60	Oeverloper	<i>Actitis hypoleucos</i>			1		1		1		1	4

	Waarnemingen Marokko 10 - 20 maart 2015	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
61	Groenpootruiter			x					1			4
62	Witgat	1	x				3		1			x
63	Bosruiter						1	x				
64	Tureluur									1		3
65	Kanoet									2		
66	Drieteenstrandloper										8	10
67	Kleine Strandloper			1			30					x
68	Temmincks Strandloper											x
69	Bonte Strandloper										x	3
70	Kemphaan											1
71	Grote Jager									1		
72	Audouins Meeuw									50	78	x
73	Kokmeeuw								1	60	x	x
74	Dunbekmeeuw											1
75	Kleine Mantelmeeuw						1			veel	veel	veel
76	Geelpootmeeuw									veel	veel	veel
77	Zwartkopmeeuw									60		1
78	Reuzenster									1	1	
79	Witwangster								2			
80	Grote Stern									12	10	12
81	Witbuikzandhoen						110					
82	Sahelzandhoen					1						
83	Zwartbuikzandhoen				40							
84	Rotsduif	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
85	Houtduif	x	x	x	x					x	x	x
86	Zomertortel										2	
87	Turkse Tortel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
88	Palmtortel			40		x	x	1	1	2	6	x
89	Koekoek		2									
90	Dwergooruil				1							

	Waarnemingen Marokko 10 - 20 maart 2015	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
91	Woestijnoehoe <i>Bubo ascalaphus</i>						1					
92	Woestijnsteenuil <i>Athene glaux</i>		x					1	2	1	2	1
93	Egyptische Nachtzwaluw <i>Caprimulgus aegyptius</i>						1					
94	Gierzwaluw <i>Apus apus</i>								x	x	x	x
95	Vale Gierzwaluw <i>Apus pallidus</i>	x	x	x					veel	x	x	x
96	Huisgierzwaluw <i>Apus affinis</i>	50		x						1	4	x
97	IJsvogel <i>Alcedo atthis</i>										1	
98	Bijeneter <i>Merops apiaster</i>										x	
99	Hop <i>Upupa epops</i>	x		3	1	2	x	5	7	3	x	x
100	Draaihals <i>Jynx torquilla</i>											
101	Grote Bonte Specht <i>Dendrocopos major</i>	x	1	4								1
102	Levillants Specht <i>Picus vaillantii</i>	3	3	x								
103	Witbandleeuwerik <i>Alaemon alaudipes</i>					1	20	1	1			
104	Rosse Woestijnleeuwerik <i>Ammomanes cinctura</i>					1	8					
105	Woestijnleeuwerik <i>Ammomanes deserti</i>			2								
106	Diksnavelleeuwerik <i>Ramphocoris clotbey</i>						4					
107	Kortteenleeuwerik <i>Calandrella brachydactyla</i>			2	veel	veel	veel	x	x		x	x
108	Atlasstrandleeuwerik <i>Eremophila alpestris atlas</i>		2									
109	Temmincks Strandleeuwerik <i>Eremophila bilopha</i>				20		2	1	1			
110	Langsnavelkuifleeuwerik <i>Galerida macrorhyncha</i>			2		x	3	x	1		x	
111	Kuifleeuwerik <i>Galerida cristata</i>			1				1	x			
112	Theklaleeuwerik <i>Galerida theklae</i>	x	x	x	veel	x	x	x	x	x	x	
113	Vale Oeverzwaluw <i>Riparia paludicola</i>										4	
114	Boerenzwaluw <i>Hirundo rustica</i>	x	x	x		x	10	3	x	x	x	x
115	Rotszwaluw <i>Ptyonoprogne rupestris theresae</i>		1		x			2				
116	Huiszwaluw <i>Delichon urbicum</i>									x	x	
117	Roodstuitzwaluw <i>Cecropis daurica</i>	2	4	x						x	2	
118	Graspieper <i>Anthus pratensis</i>							1	5	1	3	2
119	Waterpieper <i>Anthus spinoletta</i>								1			
120	Marokkaanse Kwikstaart <i>Motacilla subpersonata</i>	2	1	1								1

	Waarnemingen Marokko 10 - 20 maart 2015	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
121	Witte Kwikstaart	<i>Motacilla alba</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
122	Iberische Kwikstaart	<i>Motacilla cinereocapilla iberiae</i>			1			10	3	1	4	
123	Italiaanse Kwikstaart	<i>Motacilla c cinereocapilla</i>							1		x	
124	Gele Kwikstaart	<i>Motacilla flava</i>						1				
125	Grote Gele Kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>	2	1	4	x			1			
126	Grauwe Buulbuul	<i>Pycnonotus barbatus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
127	Waterspreeuw	<i>Cinclus cinclus minor</i>		2								
128	Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	x	x	x							
129	Blauwe Rotslijster	<i>Monticola solitarius</i>		x		x		x		x		
130	Marokkaanse Merel	<i>Turdus merula mauritanicus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
131	Grote Lijster	<i>Turdus viscivorus deisleri</i>		4	3							
132	Graszanger	<i>Cisticola juncidis</i>								2	30	15
133	Cetti's Zanger	<i>Cettia cetti</i>	x	x	x						15	10
134	Rietzanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>							3		6	2
135	Kleine Karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>									x	
136	Westelijke Vale Spotvogel	<i>Iduna opaca</i>	x	x			1			1	1	1
137	Vuurgoudhaan	<i>Regulus ignicapilla balearica</i>	2	1	x							
138	Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>									1	1
139	Iberische Tjiftjaf	<i>Phylloscopus ibericus</i>							2			
140	Tjiftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>	x	x	x		x	x	x	x	x	x
141	Fluiter	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>										
142	Bergfluiter	<i>Phylloscopus bonelli</i>										
143	Westelijke Orpheusgrasmus	<i>Sylvia hortensis</i>										
144	Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>	x	x	x	x	x	x		x	x	x
145	Afrikaanse Woestijngrasmus	<i>Sylvia deserti</i>					3					
146	Brilgrasmus	<i>Sylvia conspicillata</i>			1		2	x		1		
147	Atlasgrasmus	<i>Sylvia deserticola</i>			1	1						
148	Baardgrasmus	<i>Sylvia inornata</i>					2	1				4
149	Kleine Zwartkop	<i>Sylvia melanocephala</i>	x	x	x			x	x	x	x	x
150	Maquiszanger	<i>Scotocerca inquieta saharae</i>				2						

	Waarnemingen Marokko 10 - 20 maart 2015	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
151	Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	x	x	x							
152	Nachtegaal	<i>Luscinia megarhynchos</i>			2							
153	Zwarte Roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>		x			x		x		x	x
154	Gekraagde Roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>		x			x				♀	x
155	Diadeemroodstaart	<i>Phoenicurus moussieri</i>		8	1					x	x	veel
156	Roodborsttapuit	<i>Saxicola rubicola</i>		x	x						6	x
157	Zwarte Tapuit	<i>Oenanthe leucura</i>		10	10	8	3		x	6	x	
158	Witkruintapuit	<i>Oenanthe leucopyga</i>			3	15	10	20	20	10		
159	Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>			3	2	2	1				
160	Westelijke Rouwtapuit	<i>Oenanthe halophila</i>			2	1			1			
161	Roodstuittapuit	<i>Oenanthe moesta</i>				8	2			2		
162	Westelijke Blonde Tapuit	<i>Oenanthe hispanica</i>									1	2
163	Woestijntapuit	<i>Oenanthe deserti</i>			2	20	6	x	x	x		
164	Bruingele Babbelaar	<i>Turdoides fulva</i>						7	2	x	x	
165	Zwarte Mees	<i>Periparus ater atlas</i>	x	x	x							
166	Koolmees	<i>Parus major</i>	x	x	x					x	x	x
167	Maghrebpimpelmees	<i>Cyanistes ultramarinus</i>	2	20	1							
168	Maghreboomkruiper	<i>Certhia brachydactyla mauritanica</i>	1		1							
169	Woestijnklapekster	<i>Lanius elegans elegans/algeriensis</i>	1	3	x	x	2	1	2	30	2	2
170	Roodkopklauwier	<i>Lanius senator</i>				1		1	2	15	1	
171	Zwartkruintsjagra	<i>Tchagra senegalus cucullatus</i>									4	x
172	Gaai	<i>Garrulus glandarius minor</i>	x		1							
173	Maghrebekster	<i>Pica mauritanica</i>	x								x	veel
174	Alpenkraai	<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>		x								
175	Alpenkauw	<i>Pyrrhocorax graculus</i>		x								
176	Bruinnekraaf	<i>Corvus ruficollis</i>					3	2				
177	Afrikaanse Raaf	<i>Corvus corax tingitanus</i>	4	4	2		2				1	
178	Zwarte Spreeuw	<i>Sturnus unicolor</i>	x	x	x					x	x	veel
179	Huisemus	<i>Passer domesticus</i>	veel	veel	veel	veel	veel	veel	veel	veel	veel	veel
180	Spaanse Mus	<i>Passer hispaniolensis</i>										1

	Waarnemingen Marokko 10 - 20 maart 2015	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
181	Woestijnmus	<i>Passer simplex</i>					5					
182	Rotsmus	<i>Petronia petronia</i>		45								
183	Atlasvink	<i>Fringilla coelebs africana</i>	x	x	x		x		x	x	x	x
184	Gewone Vink	<i>Fringilla coelebs coelebs</i>		3								
185	Atlaskruisbek	<i>Loxia curvirostra poliogyna</i>	x	x	x							
186	Appelvink	<i>Coccothraustes coccothraustes buvryi</i>	x									
187	Groenling	<i>Carduelis chloris voousi</i>	x	x	x	x	x		x	x	x	x
188	Putter	<i>Carduelis carduelis parva</i>	x	x	x	x			x	x	x	x
189	Kneu	<i>Carduelis cannabina</i>	x		x		x		x	x	x	x
190	Europese Kanarie	<i>Serinus serinus</i>	3	2	x	4	1		4	1	x	4
191	Atlasbergvink	<i>Rhodopechys alienus</i>		20								
192	Woestijnvink	<i>Bucanetes githagineus</i>			2				x			
193	Cirgors	<i>Emberiza cirrus</i>		1	1				1	1	1	
194	Grijze Gors	<i>Emberiza cia</i>		4	x							
195	Huisgors	<i>Emberiza sahari</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
196	Grauwe Gors	<i>Emberiza calandra</i>	x	x	x		x			5	5	x

Waarnemingen Marokko 10 - 20 maart 2015		10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	Zoogdieren											
	Barbarijse Grondeekhoorn	<i>Atlantoxerus getulus</i>	x	x					x	x		x
	Vette Zandrat	<i>Psammomys obesus</i>		x								
	Kaapse Haas	<i>Lepus capensis</i>						1				
	Algerijnse Egel of Trekegel	<i>Atelerix algirus</i>								1		
	Dolfijn spec										1	
	Walvis spec										1	
	Andere											
	Andalusische Muurhagedis	<i>Podarcis vaucheri</i>	2									
	Atlas Daggekko	<i>Quedentfeldtia trachyblepharus</i>	1									
	Marokkaanse Daggekko	<i>Quedentfeldtia moerens</i>	2									
	Atlas Dwerghagedis	<i>Atlantolacerta andreanskyi</i>	1									
	Moorse Landschildpad	<i>Testudo graeca</i>		1								
	Schokari Zandrenslang	<i>Psammophis schokari</i>			1							
	Afrikaanse Doornstaartagame	<i>Uromastyx acanthinura nigriventris</i>				1						
	Simon's Woestijnloper	<i>Mesalina simonii</i>				1						
	Moorse Beekschildpad	<i>Mauremys leprosa</i>						5			talrijk	
	Gewone Kameleon										1	
	Bidsprinkhaan spec					x	x					
	Avondrood spec					x						
	Zuidelijke Koninginnenpage	<i>Papilio alexanor</i>				x					x	

Levillants Specht ♂
(© Guy Huylebroeck)

